

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Jelentés a Fúziósenergia-fejlesztési és ITER Európai Közös Vállalkozás 2017. évi
pénzügyi évre vonatkozó éves beszámolójáról

a Közös Vállalkozás válaszával együtt

TARTALOM

	Bekezdés
Bevezetés	1–6
Az F4E Közös Vállalkozás létrehozása	1–2
Kormányzás	3–4
Célkitűzések	5
Erőforrások	6
Vélemény	7–29
Vélemény a beszámoló megbízhatóságáról	8
Vélemény a beszámoló alapjául szolgáló bevételek jogszerűségéről és szabályszerűségéről	9
Vélemény a beszámoló alapjául szolgáló kifizetések jogszerűségéről és szabályszerűségéről	10
Figyelemfelhívó megjegyzés	11–20
A vezetőség és az irányítással megbízott személyek felelőssége	21–23
Az ellenőrnek a beszámoló és a beszámoló alapjául szolgáló tranzakciók vizsgálatával kapcsolatos felelőssége	24–29
Költségvetési és pénzgazdálkodás	30–31
A 2017. évi költségvetés végrehajtása	30–31
Belső kontrollok	32–35
Melléklet. Az előző évek megjegyzéseinek hasznosulása	
A Közös Vállalkozás válasza	

BEVEZETÉS

Az F4E Közös Vállalkozás létrehozása

1. A Fúziósenergia-fejlesztési és ITER Európai Közös Vállalkozást¹ (a továbbiakban: F4E Közös Vállalkozás) 2007 márciusában hozták létre² 35 éves időtartamra. Míg a fő magfúziós létesítményeket a franciaországi Cadarache-ban fogják kiépíteni, a Közös Vállalkozás székhelye Barcelonában van.
2. A Közös Vállalkozás alapító tagjai a Bizottság által képviselt Euratom, az Euratom tagállamai és Svájc (amely együttműködési megállapodást kötött az Euratommal).

Kormányzás

3. Az F4E Közös Vállalkozás irányító szervei az igazgatótanács, az igazgató és más szervek. Az igazgatótanács a kitűzött célok megvalósítását illetően felügyeli a Közös Vállalkozást. Az igazgató feladata a Közös Vállalkozás napi szintű irányítása.
4. A Közös Vállalkozás többi irányító testülete az iroda, a műszaki tanácsadó testület, a közbeszerzéssel és szerződésekkel foglalkozó bizottság, az igazgatási és irányítóbizottság, az ellenőrző bizottság és a belső felülvizsgálati testület.

---

¹ Nemzetközi Termonukleáris Kísérleti Reaktor (International Thermonuclear Experimental Reactor).

² A 2013. december 13-i 2013/791/Euratom tanácsi határozattal (HL L 349., 2013.12.21., 100. o.) és a 2015. február 10-i (Euratom) 2015/224 tanácsi határozattal (HL L 37., 2015.2.13., 8. o.) módosított, a Fúziósenergia-fejlesztési és ITER Európai Közös Vállalkozás létrehozásáról és részére kedvezmények nyújtásáról szóló 2007. március 27-i 2007/198/Euratom tanácsi határozat (HL L 90., 2007.3.30., 58. o.).

Célkitűzések

5. Az F4E Közös Vállalkozás célkitűzései a következők³:
- a) biztosítja az Európai Atomenergia-közösség (Euratom) hozzájárulását az ITER Nemzetközi Fúzióenergia-fejlesztési Szervezete (ITER IO) számára;
  - b) biztosítja az Euratom hozzájárulását a „tágabb megközelítés” keretében Japánnal közösen folytatott tevékenységekhez a fúziós energia gyors fejlesztése érdekében;
  - c) programot készít elő és hangol össze egy demonstrációs fúziós reaktor és a kapcsolódó létesítmények, ezen belül különösen a nemzetközi fúziósanyag-besugárzó berendezés megépítésének előkészítése érdekében.

Erőforrások

6. 2017-ben az F4E Közös Vállalkozás végleges költségvetésében a kifizetési előirányzat összege 865 millió euró (2016: 720 millió euró), a kötelezettségvállalási előirányzaté pedig 589 millió euró (2016: 459 millió euró) volt⁴. A Közös Vállalkozás 2017. december 31-én 447 főt foglalkoztatott (2016: 415 fő).

VÉLEMÉNY

7. A Számvevőszék a következőket ellenőrizte:
- a) a Közös Vállalkozás beszámolója, amely a 2017. december 31-ével záruló pénzügyi évre vonatkozó pénzügyi kimutatásokról⁵ és a költségvetés végrehajtásáról szóló jelentésekből⁶ áll;

³ Az F4E Közös Vállalkozásról és tevékenységeiről további információk találhatóak a weboldalán: <http://www.fusionforenergy.europa.eu>.

⁴ Az igazgatótanács 2017 decemberében fogadta el a költségvetés harmadik módosítását.

⁵ A pénzügyi kimutatások a következőkből állnak: mérleg, eredménykimutatás, pénzforgalmi kimutatás, a nettó eszközállomány változásainak kimutatása, valamint a számviteli politika meghatározó alapelveinek összefoglalása és további magyarázatok.

⁶ A költségvetés végrehajtásáról szóló jelentések a költségvetési műveleteket összesítő jelentésekből és azok magyarázataiból állnak.

- b) a beszámoló alapjául szolgáló tranzakciók jogszerűsége és szabályszerűsége, az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 287. cikke értelmében.

Vélemény a beszámoló megbízhatóságáról

8. Véleményünk szerint a Közös Vállalkozás 2017. december 31-ével záruló évre vonatkozó beszámolója minden lényeges szempontból híven, pénzügyi szabályzatának, valamint a Bizottság számvitelért felelős tisztviselője által elfogadott számviteli szabályoknak megfelelően tükrözi a Közös Vállalkozás 2017. december 31-i pénzügyi helyzetét, a tárgyévi gazdasági események eredményét, a pénzforgalmat és a nettó eszközállomány változásait. Ezek a szabályok a közszféra nemzetközileg elfogadott számviteli standardjain alapulnak.

Vélemény a beszámoló alapjául szolgáló bevételek jogszerűségéről és szabályszerűségéről

9. Véleményünk szerint a 2017. december 31-ével záruló évre vonatkozó beszámoló alapjául szolgáló bevételek minden lényeges szempontból jogszerűek és szabályszerűek.

Vélemény a beszámoló alapjául szolgáló kifizetések jogszerűségéről és szabályszerűségéről

10. Véleményünk szerint a 2017. december 31-ével záruló évre vonatkozó beszámoló alapjául szolgáló kifizetések minden lényeges szempontból jogszerűek és szabályszerűek.

Figyelemfelhívó megjegyzés

11. A fent kifejtett véleményünktől függetlenül felhívjuk a figyelmet a következőkre. Az Európai Unió Tanácsának 2010. július 7-én elfogadott következtetése⁷ 2008-as értéken számolva 6,6 milliárd eurót hagytak jóvá a Közös Vállalkozásnak a projekt eredetileg 2020-ra befejezni tervezett ITER kiépítési szakaszára vonatkozó hozzájárulására. Ez az összeg nem tartalmazta az Európai Bizottság által 2010-ben az esetleges kockázatok fedezésére javasolt 663 millió eurót⁸.

---

⁷ Az ITER helyzetéről szóló 2010. július 7-i tanácsi következtetések (Hiv.: 11 902/10).

⁸ A Bizottság 2010. május 4-i közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az ITER-projekt helyzetéről és a továbbhaladás lehetséges irányairól (COM(2010) 226 végleges).

12. 2016 novemberében az ITER Tanácsa⁹ elfogadott egy új ITER projekt-alapkoncepciót (hatókör, ütemezés és költség). Az általános projektütemezést¹⁰ minden ITER-tag¹¹ elfogadta, az általános projektköltségekre vonatkozóan azonban csak *ad referendum* állapotokba kerültek, azaz minden tagnak utólagos jóváhagyást kellett kérnie a saját kormánya költségvetési eljárása során.
13. Az ITER Tanácsa által elfogadott új ütemterv négy szakaszból álló megközelítést tartalmaz, amelyben 2025 decemberét tűzték ki a projekt kiépítési szakasza első stratégiai mérföldkövének megvalósítására („Első plazma”) és – az eredetileg tervezetthez képest 15 éves késéssel – 2035 decemberét a teljes kiépítési szakasz becsült befejezési dátumául. Az új szakaszos megközelítés célja, hogy a projekt végrehajtását jobban összehangolják az összes ITER IO tag prioritásaival és korlátozásaival.
14. Az új ITER projekt-alapkoncepció elfogadását követően az F4E Közös Vállalkozás új ütemtervet készített és újraszámította a Közös Vállalkozás által a projekt kiépítési szakaszához való hozzájárulás előzetes becsült összköltségét (EAC).
15. A Közös Vállalkozás igazgatótanácsának 2016 decemberében bemutatott számítások alapján a 2020 utáni kiépítési szakasz várható forrásellátottsági követelménye (2008-as értéken) 5,4 milliárd euró, ami 82%-os növekedést jelent az elfogadott (2008-as értéken) 6,6 milliárd eurós költségvetéshez képest. Az Európai Unió Tanácsa által 2010-ben elfogadott (2008-as értéken) 6,6 milliárd eurós összeg ugyanis jelenleg a 2020-ig történő kiadások tekintetében szolgál felső korlátként a Közös Vállalkozás számára.
16. Meg kell jegyezni, hogy a kiépítési szakaszon kívül a Közös Vállalkozásnak hozzá kell majd járulnia a 2035 utáni ITER műveleti szakaszhoz¹², valamint az azt követő ITER deaktiválási és leszerelési szakaszhoz is. A 2035 utáni műveleti szakaszhoz való hozzájárulásról még nem készült becslés. Az F4E Közös Vállalkozás által a deaktiválási és a leszerelési szakaszhoz nyújtandó

---

⁹ 19. ITER-Tanács, 2016. november 16–17. Az ITER Tanácsa az ITER IO irányító testülete.

¹⁰ Az ITER Tanácsa áttekintette az ITER IO által javasolt teljes, az „Első plazma” szakaszon (2025) keresztül a „Deutérium-Trícium” műveletig (2035) mindent magában foglaló aktualizált projektkiépítési ütemtervet.

¹¹ Kínai Népköztársaság, Indiai Köztársaság, Japán, Koreai Köztársaság, Orosz Föderáció, Amerikai Egyesült Államok, Európai Unió.

¹² Az ITER-projekt műveleti szakasza várhatóan 2037-ig fog tartani.

hozzájárulást az ITER IO (2001-es értéken) 95,54 millió euróra, illetve (2001-es értéken) 180,2 millió euróra¹³ becsüli.

17. Noha az F4E Közös Vállalkozás „Első plazma” szakaszra vonatkozó előrejelzései összeegyeztethetők az ITER IO projekt ütemtervével, a Közös Vállalkozás úgy véli, hogy az ütemezés a technikailag megvalósítható lehetséges legkorábbi időpontot tartalmazza¹⁴.

18. 2017 júniusában a Bizottság közleményt adott ki az ITER projekt reformjához történő uniós hozzájárulásról¹⁵, amelyben az Európai Parlament támogatását, valamint az Európai Unió Tanácsának megbízását kérte ahhoz, hogy az Euratom részéről jóváhagyja az új alapkoncepciót¹⁶.

19. Bár az új alapkoncepció nem tesz említést tartalékról, a Bizottság közleményében azt javasolta, hogy az ütemterv vonatkozásában legfeljebb 24 hónapos, a költségvetés szempontjából pedig 10–20%-os tartalék lenne megfelelő¹⁷. Ráadásul a 6,6 milliárd eurós költségvetési korlát betartása érdekében tett intézkedések között volt az „Első plazma” szempontjából nem kulcsfontosságú összetevők beszerzésének és telepítésének elhalasztása is. Bár biztató lépések történtek az ITER-projekt kiépítési szakasza irányításának és kontrolljának javítására, továbbra is fennáll a kockázat, hogy még az új javasolt alapkoncepcióhoz képest is tovább nőnek a költségek és a projekt végrehajtását érintő késedelmek.

20. Az Egyesült Királyság 2017. március 29-én értesítette az Európai Tanácsot azon döntéséről, hogy kilép az Európai Unióból és az Euratomból. A kilépés feltételeit meghatározó megállapodásról a

¹³ IC-19/07.2.1 *Proposal for the Updated Overall Project Cost (OPC) from the Director General of the ITER IO to the 19th meeting of the ITER Council on 16–17 November 2016* (Az ITER IO főigazgatója által az ITER Tanácsának 2016. november 16–17-i ülése elé terjesztett javaslat az átfogó projektköltség naprakésszé tételéről).

¹⁴ Egy független felülvizsgálati csoport ötödik éves értékelése (2016. október 31.) és az F4E Közös Vállalkozás projektirányítási vezetője által az igazgatótanácsnak 2016 decemberében készített jelentés szerint.

¹⁵ COM(2017) 319 final, 2017.6.14. (a közleményt a 2017. június 14-i SWD(2017) 232 final bizottsági személyzeti munkadokumentum kíséri).

¹⁶ Az Euratom hozzájárulása nem érinti a bizottsági javaslatokat, az Egyesült Királyság Euratomból történő kiválására irányuló tárgyalások eredményeit, valamint a 2020 utáni többéves pénzügyi keretet.

¹⁷ COM(2017) 319 final, 2017.6.14. (a közleményt a 2017. június 14-i SWD(2017) 232 final bizottsági személyzeti munkadokumentum kíséri), V. fejezet: „ITER: út a jövőbe”.

jövőben fognak tárgyalni. Ennek a döntésnek jelentős hatása lehet az F4E Közös Vállalkozás jövőbeli tevékenységeire és az ITER-projektre.

A vezetőség és az irányítással megbízott személyek felelőssége

21. Az EUMSZ 310–325. cikke és a Közös Vállalkozás pénzügyi szabályzata értelmében a vezetőség felel a beszámolónak – a közszféra nemzetközileg elfogadott számviteli standardjainak megfelelően történő – elkészítéséért és bemutatásáért, valamint a beszámoló alapjául szolgáló tranzakciók jogszerűségéért és szabályszerűségéért. Ez a felelősség magában foglalja az – akár csalásból, akár tévedésből eredő lényeges hibáktól mentes – pénzügyi kimutatások elkészítését és bemutatását lehetővé tévő belső kontrollrendszer kialakítását, megvalósítását és fenntartását. A vezetőség felelős továbbá annak biztosításáért, hogy a pénzügyi kimutatásokban szereplő tevékenységek, pénzügyi műveletek és információk megfeleljenek az őket szabályozó hatóságok előírásainak. A beszámoló alapjául szolgáló tranzakciók jogszerűségéért és szabályszerűségéért a végső felelősséget a Közös Vállalkozás vezetősége viseli.

22. A beszámoló elkészítésekor a vezetőség felelőssége annak felmérése, hogy a Közös Vállalkozás képes-e tevékenységének folytatására, adott esetben a tevékenység folytatását érintő ügyek közzététele, valamint az, hogy a beszámolót a tevékenység folytatásának feltételezésével készítse el.

23. Az irányítással megbízott személyek felelőssége a szervezet pénzügyi beszámolási folyamatának felügyelete.

Az ellenőrnek a beszámoló és a beszámoló alapjául szolgáló tranzakciók vizsgálatával kapcsolatos felelőssége

24. Célunk, hogy észszerű bizonyosságot szerezzünk arról, hogy a Közös Vállalkozás éves beszámolója nem tartalmaz lényeges hibákat, és hogy az alapjául szolgáló tranzakciók jogszerűek és szabályszerűek, valamint hogy ellenőrzésünk alapján megbízhatósági nyilatkozatot nyújtunk be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, illetve a zárszámadásért felelős más hatóságoknak a beszámoló megbízhatóságára, valamint az annak alapjául szolgáló tranzakciók jogszerűségére és szabályszerűségére vonatkozóan. Az észszerű bizonyosság a bizonyosság magas szintjének felel meg ugyan, de nem garancia arra, hogy az ellenőrzés kiszűri az esetlegesen fennálló lényeges hibát vagy lényeges meg nem felelést. Ezek eredhetnek csalásból vagy tévedésből, és akkor tekintendők lényegesnek, ha észszerűen feltételezhető, hogy külön-külön vagy együttesen befolyásolják a felhasználók e beszámolók alapján hozott gazdasági döntéseit.

25. Az ellenőrzés olyan eljárások elvégzését jelenti, amelyek révén ellenőrzési bizonyíték nyerhető a beszámolóban szereplő összegekről és információkról, valamint a beszámoló alapjául szolgáló tranzakciók jogszerűségéről és szabályszerűségéről. Az eljárások kiválasztása az ellenőr szakmai megítélésén alapul, amely magában foglal egy kockázatelemzést is arról, hogy milyen valószínűséggel fordulhat elő – akár csalás, akár tévedés okozta – lényeges hiba a beszámolóban, illetve az Unió jogszabályi keretének való lényeges meg nem felelés a beszámoló alapjául szolgáló tranzakciókban. Az említett kockázatértékeléskor az ellenőr figyelembe veszi a beszámoló elkészítése és valós bemutatása, valamint a beszámoló alapjául szolgáló tranzakciók jogszerűsége és szabályszerűsége szempontjából releváns belső kontrollokat. Ezt a körülményeknek megfelelő ellenőrzési eljárások megtervezése, nem pedig a belső kontroll eredményességével kapcsolatos vélemény kialakítása céljából teszi. Az ellenőrzés felméri továbbá, hogy az alkalmazott számviteli politikák megfelelőek-e, illetve a vezetőség számviteli becslései észszerűek-e, valamint értékelést ad a beszámoló általános bemutatásáról is.

26. A bevételt illetően ellenőrizzük a Bizottságtól és más érintettektől kapott támogatást, valamint értékeljük a Közös Vállalkozásnak a díjak és más jövedelmek beszedésére szolgáló eljárásait.

27. A kiadások tekintetében akkor vizsgáljuk meg a kifizetéseket, miután a kiadás felmerült, azt lekönyvelték és elfogadták. Ez a vizsgálat minden kifizetési kategóriára kiterjed (az eszközök beszerzését szolgáló kifizetésekre is), és az előlegfizetésektől eltekintve azon a ponton történik, ahol a kifizetést teljesítik. Az előlegek megvizsgálása akkor történik, amikor a pénzeszközök címzettje igazolást ad a pénzeszközök helyes felhasználásáról, és a Közös Vállalkozás az előlegfizetés elszámolásával – a tárgyévben vagy később – elfogadja az igazolást.

28. E jelentés és vélemény elkészítése során az Unió költségvetési rendelete¹⁸ 208. cikkének (4) bekezdésében előírtak szerint figyelembe vettük a független külső ellenőr által a Közös Vállalkozás beszámolójára nézve végzett ellenőrzési tevékenységet.

29. A Számvevőszék véleményei függetlenek az alábbi megjegyzésektől.

---

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 966/2012/EU, Euratom rendelete (HL L 298., 2012.10.26., 1. o.).

KÖLTSÉGVETÉSI ÉS PÉNZGAZDÁLKODÁS

A 2017. évi költségvetés végrehajtása

30. A végrehajtható 2017. évi végleges költségvetés 589 millió euró összegű kötelezettségvállalási előirányzatot és 865 millió euró összegű kifizetési előirányzatot tartalmazott. A kötelezettségvállalási előirányzatok felhasználási aránya 99,9%, a kifizetési előirányzatoké 96,3% volt.

31. A költségvetés-tervezési eljárás súlyos hiányosságai miatt a 2017-ben ténylegesen szükséges kifizetési előirányzatok összege jelentősen meghaladta az eredeti 2017. évi költségvetésben szereplő kifizetési előirányzatokat. Az igazgatótanács 2017 februárjában eredetileg 548,6 millió euró összegű műveleti kifizetési előirányzatot hagyott jóvá, a 2017-ben szükséges kifizetési előirányzatok végleges összege azonban elérte a 832,6 millió eurót, ami 51,8%-os növekedésnek felel meg. A Közös Vállalkozás becslései szerint ráadásul nem kizárt, hogy a 2018. évi költségvetésben mintegy 150 millió euró hiány jelentkezhessen a kifizetési előirányzatok szintjén.

BELSŐ KONTROLLOK

32. Az F4E Közös Vállalkozás nem követte folyamatosan nyomon a felsővezetők által tett érdekeltségi nyilatkozatokat¹⁹.

33. Jelentős hiányosságokat találtunk a vezetői állásokra való felvételhez kapcsolódó belsőkontroll- és monitoringeljárások²⁰ tekintetében is.

34. 2018-ban az Európai Unió Törvényszéke – a munkaerő-felvételi eljárás szabálytalanságára hivatkozva – semmisnek nyilvánította az F4E Közös Vállalkozás két

---

¹⁹ 3. sz. irányítási standard (etikai és szervezeti értékek).

²⁰ 3. sz. irányítási standard (etikai és szervezeti értékek) és 4. sz. irányítási standard (humán erőforrás).

2015. évi felvételi határozatát²¹. A Közös Vállalkozás 2018 áprilisában fellebbezést nyújtott be a határozat ellen.

35. Jelentős hiányosságai miatt a belső kommunikációs stratégia²² nem biztosította a leszerelési szakasz becsült költségére vonatkozó információk megfelelő megosztását a szervezeten belül. A Közös Vállalkozás ezért a korábbi évek beszámolóiban nem irányzott elő céltartalékot erre a kötelezettségre²³.

A jelentést 2018. október 2-i luxembourgi ülésén fogadta el a Neven MATES számvevőszéki tag elnökölte IV. Kamara.

a Számvevőszék nevében

Klaus-Heiner Lehne

elnök

---

²¹ Az Európai Unió Törvényszékének a T-561/16: *Selection procedure F4E/CA/ST/FGIV/2015/001* (az F4E/CA/ST/FGIV/2015/001. sz. munkaerő-felvételi eljárás) ügyben hozott 2018. január 25-i határozata.

²² 15. sz. irányítási standard (információ és kommunikáció).

²³ A céltartalék összegét 2017. december 31-i állapot szerint 85,2 millió euróra becsülik.

A korábbi évek megjegyzéseinek hasznosulása

Év	A Számvevőszék megjegyzése	A korrekciós intézkedés állapota (Végrehajtva/folyamatban/végrehajtandó/n.a.)
	<u>MEGJEGYZÉSEK A KÖLTSÉGVETÉSI ÉS PÉNZGAZDÁLKODÁSRÓL</u>	
	<i>A beszámoló bemutatása</i>	
2015	A pénzügyi kimutatásokhoz tartozó megjegyzések 4.3.1.1. „ITER beszerzési megállapodások (ITER IO)” fejezetében található táblázat és információk az aláírt beszerzési megállapodásokat (3. oszlop) és a már jóváírt beszerzési megállapodásokat (4. oszlop) mutatják be. Az itt szereplő tájékoztatás azonban nem tér ki a folyamatban levő munkák tényleges előrehaladási fokára. A 2015. évi éves beszámolóban az F4E ezeket az információkat kiegészítette a folyamatban levő munkákra vonatkozó, a kifizető ügynökségekhez kapcsolódó szerződések kiadásainak teljes összegét figyelembe vevő becsléssel, valamint az ITER Nemzetközi Szervezettel kötött egyes beszerzési megállapodások esetében a mérföldkövek teljesítését mutató grafikonnal. A 2015. évi beszámolóban szereplő becslés dacára további munkára van szükség ahhoz, hogy pontosabb adatok kerülhessenek bemutatásra a Közös Vállalkozás által eddig elvégzett tevékenységek állapotáról és értékéről.	Folyamatban

Év	A Számvevőszék megjegyzése	A korrekciós intézkedés állapota (Végrehajtva/folyamatban/végrehajtandó/n.a.)
	<u>MEGJEGYZÉSEK A KÖZÖS VÁLLALKOZÁS FELÜGYELETI ÉS KONTROLLRENDSZEREINEK FŐ KONTROLLMECHANIZMUSAIRÓL</u>	
2015	Folyamatban van egy az összes operatív, pénzügyi és költségvetési adat integrálásához szükséges központi és egységes rendszer fejlesztése, amelynek révén lehetővé válik a becslések, a költségek és az eltérések rendszeres monitoringja és ellenőrzése. 2015. június 8–9-i ülésén az igazgatótanács elfogadta az igazgató vállalati forrástervezési rendszer (ERP) két éven belüli bevezetésére irányuló javaslatát.	Végrehajtva
2015	A tevékenységek készütségi fokon alapuló értékéről szóló információkat szolgáltató rendszerről (megtermeltérték-menedzsment) jelenleg folynak a tárgyalások az ITER Nemzetközi Szervezettel, azzal a céllal, hogy egy adott beszerzési megállapodás életciklusa alatt több kredittel kapcsolatos mérföldkő legyen elérhető.	Folyamatban
	<i>Operatív közbeszerzések és támogatások</i>	
2015	<p>A tárgyalásos eljárások a 2015-ben indított 84 operatív közbeszerzési eljárás 45%-át tették ki (2014: 58%). Noha a Közös Vállalkozás 2015-ben csökkentette a tárgyalásos eljárások százalékos arányát, erőfeszítésekre van még szükség az operatív közbeszerzési eljárások esetében a versenyeztetés növeléséhez. A támogatásokra felhívásonként átlagban 1,4 pályázat érkezett.</p> <p>A felülvizsgálat eredménye: 2017-ben még mindig a tárgyalásos eljárások tették ki a 2017-ben indított 47 operatív közbeszerzési eljárás 47%-át (2016: 45%). A Közös Vállalkozás 2017-ben lépéseket tett a tárgyalásos eljárások százalékos arányának csökkentésére, azonban további erőfeszítésekre van szükség az operatív közbeszerzési eljárások esetében</p>	Folyamatban

Év	A Számvevőszék megjegyzése	A korrekciós intézkedés állapota (Végrehajtva/folyamatban/végrehajtandó/n.a.)
	a versenyeztetés növeléséhez. A támogatásokra felhívásonként átlagban 1 pályázat érkezett.	
	<u>EGYÉB</u>	
	<i>Jogi keret</i>	
2015	2015. december 2-án az F4E igazgatótanácsa végül módosította pénzügyi szabályzatát és annak végrehajtási szabályait, hogy azokat az új uniós pénzügyi keretekhez igazítsa. 2016 februárjában az Európai Bizottság kedvező véleményt bocsátott ki az F4E által a pénzügyi szabályokban bevezetett módosításokról, de arra kérte a Közös Vállalkozást, hogy vegye fontolóra egyes, az Unió költségvetési rendeletétől és a 208. cikk szerinti szervekre vonatkozó költségvetési keretrendelettről való konkrét eltérésekre vonatkozó rendelkezések továbbfejlesztését a végrehajtási szabályokban.	Végrehajtva
	<i>Szellemi tulajdonhoz fűződő jogok és iparpolitika</i>	
2015	A fúzióval kapcsolatos energetikai ágazati szakpolitika és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokkal és az információk terjesztésével kapcsolatos szakpolitika végrehajtásáról szóló határozatot a Közös Vállalkozás igazgatótanácsa 2013. június 27-én fogadta el. A Közös Vállalkozás minden beszerzési tevékenységre vonatkozóan beszerzési stratégiai dokumentumot dolgozott ki. Elkészült a beszerzési stratégia végrehajtásának (az egyes beszerzési tevékenységek során létrejövő ismeretanyag tulajdonjogára irányuló) nyomon követéséhez használandó ellenőrzőlista.	Végrehajtva

Év	A Számvevőszék megjegyzése	A korrekciós intézkedés állapota (Végrehajtva/folyamatban/végrehajtandó/n.a.)
	E politikák végrehajtásának hatásvizsgálata folyamatban van.	Folyamatban
	<u>BELSŐ KONTROLLOK</u>	
	Csalás elleni stratégia	
2016	2015 júniusában az F4E Közös Vállalkozás igazgatótanácsa csalás elleni stratégiát és ehhez kapcsolódóan cselekvési tervet fogadott el. A legtöbb intézkedést 2016-ban végrehajtották. A Közös Vállalkozás azonban nem hozott létre külön eszközt a közbeszerzési eljárásaival kapcsolatos tevékenységeinek, különösen a kockázatértékeléshez és az eljárások értékelési, tárgyalási és odaítélési szakaszaihoz kapcsolódó monitoringjának a megkönnyítésére.	Folyamatban

A KÖZÖS VÁLLALKOZÁS VÁLASZA

31. Az F4E egyetért a megállapítással. Meg kell jegyezni, hogy a a kiegészítő költségvetési forrásokat biztosító Euratom támogatásának köszönhetően a 2017-es kifizetési előirányzatokban jelentkezett hiány nem volt kihatással az F4E beszállítók felé fennálló kötelezettségei teljesítésére.

A kifizetés-előrejelző rendszert belsőleg teljesen átalakították és integrálták az új pénzgazdálkodási rendszerbe, az ECOSYS-be, valamint megerősödött a szerződéseket kezelő Közbeszerzési Egység és projektcsapatok közötti interakció.

Az előrejelzések előrehaladott elkészítésével kapcsolatban az F4E megerősíti, hogy egy körülbelül 150 millió eurós nagyságrendű, kifizetési előirányzatokra vonatkozó hiány érinti a 2018-as költségvetést is. Folyamatban van egy átcsoportosítási kérelem a 2018-as általános uniós költségvetésben az F4E-nek biztosított Euratom-hozzájárulás növelése érdekében, amely fedezi ezeket a további szükségleteket.

A 2019-es költségvetési tervezet iránti kérelmet és a következő költségvetésekre vonatkozó előrejelzéseket már újraértékelték a fejlett előrejelzési módszer alapján, valamint az ECOSYS nevű új tervezési és jelentési eszközzel.

32. Az F4E fejleszteni fogja a jelenlegi belső eljárását a felső vezetők által tett érdekeltségi nyilatkozatok nyomon követése érdekében. Ez a fejlesztés azt jelenti, hogy az általános érdekeltségi nyilatkozatok vagy bármely más, összeférhetlenség fennállásáról szóló nyilatkozat aktualizálásait a vonatkozó értékelő – ideértve az F4E igazgatója esetén az igazgatótanács elnökét – fogja hivatalosan felülvizsgálni.

33. Az F4E egy folyamatban lévő fejlesztési projekt révén javít a folyamaton és a kiválasztási eljárásokon. Ebben az összefüggésben az F4E megerősíti az eljárásbeli aspektusait a Számvevőszék észrevételeinek figyelembe vétele mellett, a belső ellenőrzés és a felvételi eljárás minőségének belső ellenőrzésjavítása céljából.

34. Ami az F4E egy kiválasztási eljárását megsemmisítő 2018-es bírósági ítéletet illeti, az F4E szeretné világossá tenni, hogy bár végre kellett hajtania az ítéletet, fellebbezést nyújtott be ellene. Meg kell említeni, hogy ebben az ügyben az európai ombudsmanhoz fordultak, aki megállapította, hogy a panasz alaptalan volt és az F4E javára döntött.

35. A Számvevőszékkel egyetértve az F4E a 2017-es végleges elszámolásában tartalékokat különített el a leszerelési költségekre.

A belső kommunikáció hiányosságait az F4E az alábbi tevékenységek révén kívánja megoldani:

- Az F4E „Éves beszámolók – a pénzügyi év megnyitása/lezárása” nevű belső folyamatát aktualizálni fogják abból a célból, hogy az előirányzatokkal és függő kötelezettségekkel kapcsolatban a beszámolókhöz szükséges információkat tisztázzák. Pontosabban egy éves aktualizálásra vonatkozó kérelmet nyújtanak be a Projektirányítási Osztályhoz és a

Költségvetési csoporthoz a leszerelés állapotára és a deaktiválási költségekre, valamint bármely más, a beszámolókat potenciálisan érintő eseményekre vagy információkra vonatkozóan.

- A felső vezetés (és főként a Kereskedelmi Osztály vezetője) minden releváns információt, különösen az igazgatási tanácsadó bizottság (MAC) és az ITER Tanácsa által hozott határozatot átad az F4E számvitelért felelős tisztviselőjének.

A korábbi évek visszajelzéseinek nyomon követése

2015 – Beszámoló bemutatása

Az F4E jelenleg az ITER kreditet használja mint megtermeltérték-menedzsment (EVM) rendszert, és ez azon módszerek egyike – a részcélmegfigyeléssel és tendenciaelemzéssel együtt –, amelyek a tevékenységei előrehaladásának monitoringjára szolgálnak.

2017 végén az igazgatótanács egy munkacsoportot nevezett ki, amelynek az a feladata, hogy meghatározza az F4E jelentéstételének jobb módját, valamint egy megfelelő EVM-rendszert. A munka folyamatosan zajlik, és a munkacsoport elnökének a 2018-as igazgatótanácsi ülésen jelentenie kell az előrehaladásról.

2015 – Megjegyzések a Közös Vállalkozás felügyeleti és kontrollrendszereinek legfontosabb kontrollmechanizmusairól

Második bekezdés: A közbeszerzés során egy, a kreditprofilra vonatkozó aktualizálást indítottak el az ITER szervezettel annak érdekében, hogy így közelebb kerüljön a különböző projektszakaszokban (pl. tervezés, gyártás, leszállítás, telepítés) elvégzett valódi munka értékéhez. Némi késés kihatással volt erre a munkára, és az új előrejelzés-elkészítési határidő erre az intézkedésre vonatkozóan 2018. december vége.

2015 – Operatív közbeszerzések és támogatások

A megújult kommunikációs törekvések és terjesztésre irányuló erőfeszítések ellenére, elsősorban az új pénzügyi szabályzat integrálásával összefüggően, a tárgyalásos eljárásokra vonatkozó számadatok lényegében nem változtak 2017-ben a korábbi évekhez képest (a 2017-es összesen 47 %-hoz képest 2016-ban 49 %, 2015-ben 45 %, 2014-ben pedig 58 % volt).

Fontos megjegyezni azonban, hogy ezen eljárások többsége alacsony értékű tárgyalásos eljárás volt, amelyeket az irányelv közzétételi küszöbértéke alatt teljesítettek, és teljes mértékben megfeleltek az F4E pénzügyi szabályzatában foglaltaknak. Ezek az alacsony értékű tárgyalásos eljárások az F4E éves szerződésszámának körülbelül 40 %-át kitevő hosszú távú átlagot képviselnek, de az éves költségvetési kötelezettség kevesebb mint 1 %-át teszik ki.

Ezeknél az eseteknél a hatékony és eredményes pénzgazdálkodással összefüggően jelentkező aggály miatt alkalmaznak tárgyalásos eljárásokat (az F4E pénzügyi szabályzatának határain belül), mivel ez lehetővé teszi az F4E számára a szerződéskötésig eltelt idő lerövidítését, a projekt igényeire való gyorsabb reagálást, valamint a belső erőforrások hatékonyabb felhasználását a nagy értékű beszerzések során. Az F4E ezért úgy véli, hogy nincs szükség az alacsony értékű tárgyalásos eljárások további csökkentését célzó intézkedésre, ami továbbra is megfelel a pénzügyi szabályzatban említett elveknek és rendelkezéseknek.

A jellemzően a magasabb értékű szerződéseknél alkalmazott tárgyalásos eljárások fennmaradó aránya (hosszú távú átlagban az összes eljárás 5 %-a) jól mutatja azt az összetett és innovatív környezetet, amelyben az F4E működik. A fúziós technológia piacán – jellegéből adódóan – sokszor nagyon korlátozott kapacitás áll rendelkezésre a tagállamokban vagy világszerte. Ez gyakran korlátozott versenyt, duopóliumot/monopóliumot, de akár a pályázatokban való részvétel teljes hiányát is eredményezheti.

2012 óta az F4E növelte terjesztésre irányuló erőfeszítéseit, de az operatív pályázati felhívásaiban való részvételi arány átlagosan a kívánt érték alatt maradt. Az F4E szerint ennek oka nem a láthatóság hiányában, hanem az F4E beszerzéseinek szórványos és egyedi jellegében keresendő. A más nagyobb európai tudományos infrastruktúrávevőkkel folytatott megbeszélések révén az F4E arra a következtetésre jutott, hogy a nagyobb tudományos és technológiai projektek hatóköréhez kapcsolódó tevékenységek jellegéből az következik, hogy a korlátozott mértékű verseny sajnos olyan tény, amelyre egyetlen ajánlatkérő szerv csupán csekély hatást tud gyakorolni. Ezzel a következtetéssel az Európában hasonló projekteket irányító más ajánlatkérő szervek is egyetértenek.

Ennek eredményeképpen 2016-ban az F4E egy fórumot kezdeményezett, amely az európai leghasonlóbb, elsőnek számító csúcstechnológiai projekteket foglalja magában. E fórum keretében a hasonló projektkihívásokkal (különösen az alacsony ipari szerepvállalással és részvétellel kapcsolatban) küzdő különböző szervezetek elkezdtek együtt dolgozni annak érdekében, hogy koordináltabb és hatékonyabb módon tudják azokat kezelni. A fórumon született kulcsfontosságú ötletek között szerepelt az, hogy egy stabilabb és kiterjedtebb egységes piacot kell teremteni a nagyobb tudományos projektek tekintetében, amely így a vállalatok nagyobb érdeklődésére is számot tarthat.

A fórum első, iparnak szóló eseményét Dániában tartották 2018. február végén, amelyen 29 országból 530 vállalat és állami szervezet 1037 képviselője vett részt. Az eseményt követően az ipar és állami szervezetek képviselőitől nagyon pozitív visszajelzések érkeztek, és 2018 júniusában a fórum résztvevői (F4E, ESA, ESO, CERN, EMBL, ESRF, ESS, XFEL, ILL) egyhangúlag megszavazták a 2020-as második nagy esemény szervezésére vonatkozó jelöltek elfogadását és azt, hogy kiterjesztik a fórumtagságot más, európai érdekelt szervezetekre, akik hasonló, nagy volumenű csúcstechnológiai projektekkal rendelkeznek.

2015 – Szellemitulajdon-jogok és iparpolitika

Második bekezdés: Az F4E aktívan együttműködött a Trinomics vállalattal és a – független gazdaságpolitikai tanácsadó – Cambridge Econometrics vállalattal, amely tanulmányt készített az Európai Bizottság számára az „ITER-tevékenységek hatása az Európai Unióban” témában. A tanulmány 2018 áprilisában készült el. Fő eredményei alább olvashatók.

- Ami az F4E iparpolitikájának hatékonyságát illeti, az ökonometrikai modellezés eredményei azt mutatják, hogy az ITER-re fordított kiadások 34 000 munkahelyet teremtettek 2008 és 2017 között. A pozitív hatás a jövőben is folytatódik, az ITER-kiépítés végéig.

Összehasonlítva az ITER gazdasági megtérülését és a munkahelyteremtést egy alternatív uniós kiadási forgatókönyvvel (természetes kiadáselosztással minden gazdasági ágazatra vonatkozóan), a becslések szerint az ITER 2008 és 2030 között az uniós tagállamok számára 586 millió eurós nettó össznyereséget fog termelni.

- Ami a szellemi tulajdont és az információk terjesztését illeti, a tanulmány megállapítja, hogy a fent hivatkozott nettó nyereséget jelentősen növelhetik a leváló vállalkozások, valamint az ITER-en, illetve új technológiák és termékek fejlesztésén dolgozó cégek által generált innováció. Bár a modellezési eredmények irányadók, azt sugallják, hogy ezeknek a hatásoknak köszönhetően a gazdasági hatás további 25–60 %-kal vagy még többel nő.

Az ilyen további hatásokból kihozható legnagyobb előny elérése érdekében a tanulmány javaslata szerint a technológiaátadási tevékenységeket meg kell erősíteni az ITER-projekt körül. A CERN és ESA tapasztalatai azt mutatják, hogy egy hatékony technológiaátadási rendszer felállítása időbe telik, de elengedhetetlen a közberuházás hatásának növelése érdekében.

Az F4E 2017 folyamán már kezdeményezett előkészítő tevékenységeket egy technológiaátadási program felállítására az EUROfusion-nel együttműködésben, az ESA-modelltől ihletet merítve. A tervek szerint a program első szakasza 2018-ban kezdődik.

2016 – Csalás elleni stratégia

A csalás elleni stratégiája 3.5. ajánlását követően, 2018 februárjában, az F4E elfogadta saját, közbeszerzési csalási kockázatokra vonatkozó mutatóit, azaz a figyelmeztető jelzéseket. A figyelmeztető jelzéseket tartalmazó lista célja az F4E közbeszerzési tevékenységeire jellemző mutatók meghatározása a pályázatok jellemzői, a piackutatás és a közbeszerzési rendszerek alapján abból a célból, hogy a közbeszerzésben érintett alkalmazottak figyelmét felhívja a közbeszerzési folyamat során ellenőrizendő fontos pontokra.

A mutatók listája előfeltétele volt azon csalás elleni informatikai eszköz kifejlesztésének, amely célja az F4E közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos tevékenységei monitoringjának elősegítése. Azonban 2018 januárjában az összes szükséges funkció biztosítására alkalmas eszköz kialakításának összetettségét vizsgáló értékelés felfedte, hogy ez túl nehéz lenne az F4E mint egyetlen uniós ügynökség számára.

Következésképpen egyéb egyszerűbb és gyorsabb, elégséges konfidenciaszintet biztosító megoldásokat is figyelembe vettek, és az F4E úgy döntött, hogy a Közbeszerzési csalási kockázatok: figyelmeztető jelzések listája alapján létrehozza belső, csalás elleni ellenőrzőlistáját. A csalás elleni ellenőrzőlistát 2018 májusában fogadták el és 2018. július 1-jétől érvényes. Adott esetben az ellenőrzőlistát a közbeszerzés tartama alatt legalább kétszer (az odaítélési és a szerződéslezáró szakaszban) két különböző szereplő, azaz a technikai projektért felelős tisztviselő, valamint a szerződésekért és közbeszerzését felelős tisztviselő függetlenül kitölti és aláírja a teljes átláthatóság biztosítása érdekében. Szükség esetén az ellenőrzőlistát bármely F4E-alkalmazott is felhasználhatja arra, hogy a közbeszerzés tartamának bármely szakaszában figyelmeztető jelzést adjon. Az ellenőrzőlista használatának F4E belső folyamataiba való bevezetése folyamatban van, párhuzamosan minden olyan más változtatással, amely a fejlesztési közbeszerzési projekttel kapcsolatos.